

באנגליה אין איש מעוניין בפוליטיקה, אך כל אחד מעוניין בה

מיסואץ לפיקדילי

מאת אורי אבנרי -

כיכר פיקאדילי, הצות. מן הקירות צועקות כתבות ענק בשלל אורות צבעוניים. בבנין ממל' מתרחבים ומצטמצמים עיגולים אדומים בצורה מהפנטת. "קוקה-קולה!" קוראת הסיסמה. יחד עם העיגולים, בעלי קוטר של עשרות מטרים, היא שולטת על הכיכר. "השעה היא שעה של ברת גינסו!" צועקת כתבה אחרת, מעל לשעון אדיר. "שחפס! שחפס! שחפס!" קוראת סיסמתם של ניהיכידה המפורסמים. ממינהרת התחתית נפלט סילון של אנשים. גברים במעילים שחורים ומגבעות-כאולר עגלגלות, נשים מעלילים צבעוניים עלוויים וקומה זקופה מאד. פיקאדילי סירקוס עודנו מרכזה של לונדון. לונדון עודנה (כמעט) מרכז העולם.

"סליחה, האם זהו פיקאדילי סירקוס?" שני צעירים ללא מגבעות, עדינים ומנומסים. "כן, זהו." אני קופץ על המציאה, שואל שאלות. וריב? החחה, לא. האחד מבירמינגהאם, השני מבלפאסט. באו לחזות בתחרות כדורגל חשובה מאד. מישחק נהדר. ארבעאפט. אני מתבייש לשאול לטובת מי.

התקפת השאלות שלי עוזרת לשניים להתגבר על ניומסיהם הבריטיים. הם מעזים לשאול כמה שאלות משלהם. מנין אני? מישראל, או, ישראל, האמנם? כמה ימים בלונדון? יומיים. "אז מה? נעשה? נתחיל להילחם זה בזה?" שואל הגבוה הרוח. "לשם מה? האינך יודע כי עכשיו אנחנו בניברייט?" הרוח מופתע במקצת. "ממתי אנחנו בניברייט?" "מזה כמה חודשים. מאז מלחמת-סואץ."

★ ★ ★

חלאת המין האנושי

סואץ היא מילית-קסם לגבי הצעיר מבירמינגהאם. יש לו דעות על נושא זה. דעות סופיות מאד ומגובשות מאד, שלא לפי הנוסח הבריטי המקובל. "צריכים להשמיד את המצרים. עם מטונף. כדאי לזרוק עליהם פצצה אטומית ולחסלם. הם לא בני-אדם. הם פשוט משקל על רגלי האנושות, המושך את המין האנושי כולו למטה." רון, שהוא סוכן-ספרים נוטע בבלפאסט, מנסה להרגיע. "אל תגויס. גימ. הם בני-אדם כמו כולנו. הרי זה לא אשמתם שהם בלתי-מפותחים. הם יכולים להתקדם." אולם גימ, העובד במערכת המתכות, אינו סגוב. "אתה לא מכיר אותם. אני הייתי שנה וחצי ליד התעלה, בשדה-התעופה של פאיר. אתה לא מתאר לך מה זה. חלאת המין האנושי." אחיו של גימ הוא חייל באתת היחידות שהשתתפו זה עתה במיבצע-סואץ. הוא כתב מכתבים הביתה. המצרים הם טינופת.

אנו עומדים עדיין בסירקוס. אין לשם כל קשר עם קרס. זהו פשוט המונח הלונדוני לגבי כיכר עגולה. פיקאדילי סירקוס היא כיכר עגולה קטנה למדי. רחוב אחד מוביל בכיוון לכיכר טראפאלגאר הקרובה, שם משקיף האמיראל וילסון, על עמידו, לעבר הימים בהם שלטה פעם בריטניה הגדולה בעולם. רחוב פיקאדילי עצמו מוביל מכאן מערבה, לקצה ההייד-פארק, רחובות ריגנט, היימארקט ושאפטסבורי מובילים לכל העברים. כמרחק כמה צעדים מאתנו עומדות שלוש גבירות, בעלות שערות בלונדיות מחומצנות ופנים מאופרות קצת מעל למידה הרגילה. הן שילחות מבטים חוקרים בעוברים ושבים, בצורה ברורה אך מנומסת. מי מחפש חברה לשעה קלה?

★ ★ ★

התפור, בבקשה!

שוטר גבוה מאד, ללא שום כלירנשק, מבקש אותנו באדיבות להמשיך כדרך. שלושה אנשים הם התקלות, והבובים של לונדון אינם אוהבים התקלות. אנשים אחרים יכולים להצטרף, ולפתע יש הפרעה בתנועה. "ברייק איט אפ, פליז!" "מה דעתך, כישראלי, על הצבא הבריטי?" שואל גימ. "הממ, לא רע. לגמרי לא רע. כמובן, אין לו העושר של האמריקאים, למשל. וגם לא הקלות של הצבא שלנו, אבל...". "אני מתכוון — חייל מול חייל. כוחם." אני מבטיח לו שלדעתי הלוחם הבריטי אינו נופל משום לוחם אחר בעולם. גימ מרובה. "גם הצבא שלכם טוב", הוא מודה. "היכיתם את המצרים. חבל שלא כבשתם את כל מצריים, עם קאהיר והכל." אני מסביר שהדבר לא היה בלתי-אפשרי, אלא שהאנגלים היססו יתר על המידה, ואחר כך התערבו האמריקאים והפריעו. גימ אינו אוהב את האמריקאים. כלל וכלל לא. הם מנופחים, פה, באנגליה, מכירים אותם. הצבא הבריטי עולה על האמריקאים בכל יום. "אתה שמעת מה אמר דאלס? הוא אמר שאסור לשלוח חייל אמריקאי למרחח התיכון, אם צבירו האחד עומד חייל בריטי ובצירו השני חייל צרפתי. הוא ממור. כל האמריקאים הם כלה...".

"סליחה, מה המקום הזה, בבקשה?" כאילו הומצא ברגע זה עלידי במאי מוכשר, הופיע לידינו סמל של חילה-אחור הא-מריקאי גינני על קביים. "אפשר לעזור לך?" ממרה גימ להציע. האמריקאי מודה. איפה נפצע? בכדורגל. כדורגל או ראגבי? ראגבי, כמובן. באמריקה קוראים לזה כדורגל. נא להכיר — גימ, רון, מה היה שמך, בבקשה? כן, אורי. שמך להכירכם. שמי קארל. אני מפלורידה, רק חודש באנגליה. בפעם הראשונה בלונדון. גימ ממרה לנצל את ההזדמנות, אלא אני שואל את דעתך. כרגע אנחנו מתחככים על הצבא הבריטי. אתה חושב שהוא עולה על הצבא האמריקאי או נופל ממנו?" אולם קארל פיקח הרבה יותר מכפי שהוא נראה ברגע הראשון. "קשה להגיד. עדיין לא הייתה לי ההזדמנות לבקר במחנה של הצבא הבריטי, כך, לפי התרשמות שטחית לגמרי, הייתי אומר שהוא צבא טוב, בהחלט טוב."

★ ★ ★

בוז לגנרלים

אני מציץ לעבור לאחת המסעדות ולשתות כוס תה. כולם מסכימים. אולם לא קל למצוא מסעדה פתוחה בשעה כזאת. אנו עולים ברחוב שאפטסבורי ומחפשים מקום פתוח באחד הרחובות הצדדיים. "השמעת את זה?" לוחש לי גימ. מה? מה שאמרה היצאנית, לא, לא שמעתי. מסתבר שהגברת אמרה משהו לאיפה על הקביים של קארל האמריקאי. קארל העמיד פנים כאילו

★ ★ ★

הפרשים של בית המוכה

בשרדי ה"אקונומיסט" שוכנים בבית ישן ברחוב רידר מס' 22. הבית דומה לכל שאר הבתים ברחוב רידר, והבתים ברחוב רידר דומים לכל שאר הבתים בשכונה זו, שכונת סינט גיימס, מסביב לרחוב סול-מול. הכל אריסטוקראטי מאד, ישן מאד, שקט מאד. אף בית אחד אינו רוצה לבלוט, כי בית הגון, כמו אדם הגון, פשוט אינו בולט. האקונומיסט הוא, אולי, השבועון המשכיל הטוב ביותר בעולם. אחרי קריאת אחד מגלי

לא שמע. אולם גימ, האיש שאינו אוהב אמריקאים, נרגש מאד. זה מכוער לדבר כך, מכוער מאד.

קארל מתיישב במסעדה באנחה של הקלה, משעין את הקביים שלו אל הקיר. המקום עודנו מלא אנשים המשוחרים בקול נמוך. גימ חוזר מיד להתקפה. "אשאל אותך שאלה גלויה, קארל. אתה בחדאי שמעת מה אמר מיסטר דאלס על זה שאינו רוצה שחיל בריטי יצדד למזרח? יעמדו לצד חיל אמריקאי. אתה לא חושב שזה עלבון לחיילים הבריטיים?"

קארל שולח בגימ מבט פיקח מתוך עיניו החומות. הוא כבר הבין כי גימ לאומני מאד. "איני יודע מה אמר מר דאלס באמת. הרי אי-אפשר לדון על משפט בודד אחד, כשמוציאים אותו מן המסגרת. קשה לסמוך על העתונות. היא תמיד נוטה לנפח דבר כזה. לא הייתי מחוה דעה לפני שקראתי את הנאום במלואו."

"אל תשמך את העתונאים, מעיר רון בשקט, להפנת המתח. אורי הוא אחד מהם." הנה אנחנו יושבים, בני ארבע אומות רחוקות — אמריקאי, אנגלי, אירי וישראלי. שלושה מאתנו שרתו בשלושה צבאות. רון האירי לא נאלץ מעולם לשרת בשום צבא. מחר, מחרתיים יקבעו אנשים כמונו את גורל העולם.

האם אנחנו מעוניינים בפוליטיקה? גימ, שלא דיבר מזה שעתים על שום נושא אחר, שואל את הפוליטיקאים ואת שתי המפלגות. במי בחר, אם כן? הוא לא בחר בכלל. אין הבדל בין השמרנים והסוציאליסטים.

קארל סבור אחרת. צריכים תמיד לבחור. העם קובע מי ינהל את ענינו. יתכן שאין הבדל רב בין המפלגות, אבל יש הבדל בין האנשים.

בעד מי בחר הוא? בעד סטיבנסון. מחר, מחר, מפני שאינו אוהב איש-צבא בראש השלטון. הוא אינו מאמין בגנרלים העוסקים בפוליטיקה. גימ מסכים. רון מסכים. אני מסכים בהחלט. מסתבר שבנקודה זו ישנה הסכמה של בני שלוש יבשות.

★ ★ ★

אטום בקומה השישית

למראית עין, שום אנגלי אינו מעוניין בפוליטיקה. במסיבות של אנשים מש' כלים אין מדברים על נושא זה. בתחתית אין מוכרים אותו. רואש העתוננים הנפוצים ביותר אין הוא חוזר כמעט לעולם. נכה המלחמה במעלית יכול להזכיר, בין הקומה הששית לשביעית, את נאום שרי-הבטחון על הקליעים האטומיים, ולשואל מה יהיה הסוף ולאן נגיע. אולם הוא עושה זאת בטון המוקדש לרוב למזג-האוויר.

אולם כמו רוב ההתרשמויות השטחיות בבריטניה, גם זו מוטעית לחלוטין. כשם שאין אדם הגון מראה שהוא עובד קשה, או שהוא מרבה לקרוא בספרים, או שהוא משכיל מאד, כך אין הוא מראה שהוא מעוניין בפוליטיקה. זה פשוט שייך להתנהגות הנכונה.

אולם מתחת למסכה זה, האנגלים מעוניינים מאד במדיניות. אין זה אולם תוכן החיים, כמו לגבי הישראלים. אולם הם עוקבים אחרי הנעשה בעולם. לא רק בהידי-פארק תוססים היוכחים הפוליטיים, מסביב לנואמים של תורות העולם המדברים אל העם ביום א'. במסיבות בכל רחבי הארץ משוחחים על כך ללא לאות. אחרי מיבצע-סואץ גבר ענין זה שבועיים. תוצאות המיבצע ירדו על המדינה כהלם. למראית-עין איש לא התרגש, והכל התנהל כרגיל. אולם ההשפעה הנפשית היתה עמוקה מאד.

בשכבות הרחבות, הקרובות בבריטניה, המעמדות הנמוכים יותר, היתה התגובה פשוטה: הרגשה של השפלה. הצבא הבריטי, הצבא של קרטי חטרלו, ניסה לכבוש רצועת-אדמה מידי כמה ערבים מלובלכים, ולא הצליח. זאת היתה התגובה של גימ, ושל מיליוני אנשים כמוהו: עלבון שבתע מחילה, בדמותו של סר אנתוני אידן. שנאה חריפה עוד יותר כלפי האמריקאים, אותם אפסים מנופחים ושופעי-דולארים המקלקלים תמיד את הכל ואינם מוכשרים לשום דבר.

רגישותו של גימ לגבי כבוד הצבא הבריטי היא תוצאה ההרגשה הסתומה שגם הצבא לא היה כל כך בסדר. הוא מתנחם. ככל בריטי, באימרה השגורה שהצבא הבריטי מפסיד תמיד את הקרב הראשון, ומנצח רק בקרב אחד — האחרון. אולם לגבי מלחמה המורכבת כולה מקרב אחד בלבד, אין זו נחמה מובטחת.

גימ יודע בלבד כי משהו השתנה בעולם, וכי בריטניה שוב אינה מה שהייתה. בכל פינות לונדון עומדים האנשים על הסוסים, האנשים שניצחו בקחיבק, שכבשו את הודו, שתדורו ללב אפריקה, שעמדו בקרים. אי-אפשר להימלט בלונדון מזכרונות הוזהר, מן הימים בהם נקבע גורל העולם כולו בכמה בנינים בין חסטמינסטר ווייטהול. ולמרות שגימ יכול להתלוצץ על כך — בלבד טרם השלים עם העובדה כי בריטניה הפכה למעצמה ממדרגה שניה, כינור שני בתזמורת הודו סאם.

אולם סואץ הוכיחה זאת בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים.

★ ★ ★

הפרשים של בית המוכה

בשרדי ה"אקונומיסט" שוכנים בבית ישן ברחוב רידר מס' 22. הבית דומה לכל שאר הבתים ברחוב רידר, והבתים ברחוב רידר דומים לכל שאר הבתים בשכונה זו, שכונת סינט גיימס, מסביב לרחוב סול-מול. הכל אריסטוקראטי מאד, ישן מאד, שקט מאד. אף בית אחד אינו רוצה לבלוט, כי בית הגון, כמו אדם הגון, פשוט אינו בולט. האקונומיסט הוא, אולי, השבועון המשכיל הטוב ביותר בעולם. אחרי קריאת אחד מגלי

כך נראה העמית

מן התעלה -